

नेपालगञ्ज उप—महानगरपालिका  
नगर सभाको १५ औं अधिवेशन  
(आ.व. २०८१।८२ को बजेट वक्तव्य)

सम्मानित नगरसभाका अध्यक्ष महोदय,

सभामा उपस्थित नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु, सभाका सचिव ज्यू, सञ्चारकर्मी मित्रहरु, तथा उपस्थित सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरु,

सर्वप्रथम यहाँहरु सबैलाई हार्दिक नमस्कार र अस्सलाम वालेकुम ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको नगरसभाको १५ औं अधिवेशनमा उपाध्यक्षको हैसियतले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट प्रस्तुत गर्न यस सम्मानित नगरसभामा उपस्थित हुन पाउदा गौरवान्वित महशुस गरेको छु। राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनका लागि नेपाली जनताले पटक-पटक गर्दै आएका ऐतिहासिक जन आन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष, मधेश आन्दोलन, आदिवासी जनजाति आन्दोलन लगायतका सम्पूर्ण लोकतान्त्रिक आन्दोलनका महान शहीदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। बेपत्ता परिवार, घाइते, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायत सबै जनसमुदायप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

बजेटलाई नगरपालिका क्षेत्र भित्रका आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा देखिएका चुनौती सम्बोधन गर्दै आम नागरिकमा आत्मविश्वास र आशा जगाउने दस्तावेजको रूपमा प्रस्तुत गरेको छु। समृद्ध शहर, नगरबासिको रहर भन्ने नगरपालिकाको उदेश्यलाई पुरा गर्न सघाउ पुग्ने गरि बजेट तर्जुमा गरेको छु ।

बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अध्यक्ष ज्यूबाट पेश भएका नीति, विगतका बजेटहरुको उपलब्धिको समीक्षा, संघिय तथा लुम्बिनि प्रदेश सरकारका बजेट वक्तव्य, स्थानिय तहमा क्रियाशिल राजनीतिक दल, संघ-संस्था, विद्वत वर्ग, निजी क्षेत्र, विकास

साझेदार एवं सञ्चार क्षेत्र लगायत आम नागरिकबाट प्राप्त सल्लाह सुझाव समेतलाई प्राथमिकतामा राखेको छु ।

नेपालको संविधानले तिन तहको संरचना निर्माण गर्ने व्यवस्था गरेसंगै अत्यन्तै विषम परिस्थितिमा स्थानिय तहको दोस्रो निर्वाचनमार्फत हामी जनप्रतिनिधिको रूपमा निर्वाचित भै स्थानिय सरकार सञ्चालनको जिम्मेवारी पाएका छौ । यो अवधिमा नगरको समग्र विकास हाम्रो पहिलो प्राथमिकतामा रहेको छ भने सामाजिक, लैंगिक, सांस्कृतिक, भाषिक, धार्मिक र भौगोलिक लगायतका धेरै आवश्यकताहरूलाई सम्भव भएसम्म समाधान गर्नका लागि आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रम बनाउने र सो का लागि खर्चको स्रोत जुटाउने प्रयासमा भईरहेको छ । अवश्य पनि जनताका असिमित अपेक्षाहरूलाई प्राथमिकिकरण गर्दै हामीसंग भएको सिमित श्रोत साधनलाई अधिकतम प्रयोग गर्ने प्रयासमा अझै पनि धेरै अपेक्षाहरू पुरा गर्न बाँकी नै छन् । तथापि विकास भनेको नियमित प्रक्रिया हो ढिलो चाँडो विकासको मुल आवश्यकता भएका सबै ठाउँहरूसम्म पुग्ने नै छ र त्यसमा हामी आशावादी हुन पनि जरुरी छ ।

नगर सभाका अध्यक्ष तथा सदस्य ज्यूहरू,

म अब आय तर्फको गत आर्थिक बर्ष २०७९।८० को यथार्थ चालु आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को हालसम्मको यथार्थ र संशोधित अनुमानित विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आन्तरिक श्रोत, संघिय सरकारबाट प्राप्त अनुदान, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान, राजश्व बाँडफाडबाट प्राप्त अनुदान लगायत आय तर्फ गत आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा २ अर्ब ४ करोड ९८ लाख २८ हजार ६ सय ७३ रुपैया ६२ पैसा मात्र अनुमान गरिएकोमा १ अर्ब ९३ करोड २६ लाख १३ हजार २ सय १९ रुपैया ५५ पैसा मात्र (करिव ९५ प्रतिशत) प्रगति भएको देखिन्छ भने चालु आर्थिक बर्ष २०८०।०८१ मा १ अर्ब ८५ करोड ३४ लाख ३ हजार ९ सय ४५ रुपैया ४२ पैसा मात्र अनुमान गरिएकोमा २०८१ असार ८ गते सम्म १ अर्ब ३५ करोड ६५ लाख ९९ हजार ३ सय ८५ रुपैया ५५ पैसा मात्र (करिव ७३

प्रतिशत) प्रगति भएको देखिन्छ भने आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा करिव ८० प्रतिशत रकम प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । कूल आम्दानीको अधिकांश भार केन्द्रिय सरकार, प्रदेश सरकारबाट प्राप्तहुने अनुदानबाट प्राप्तहुने भएकाले आन्तरिक राजश्वको दायरा बढाई आन्तरिक श्रोत बृद्धि गर्ने कार्यक्रमलाई अभियानकै रूपमा लिई कार्यान्वयन गर्नु आजको अपरिहार्य आवश्यकता रहेको छ ।

म अव व्यय तर्फको गत आर्थिक वर्ष २०७९।८० को यथार्थ चालु आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को हालसम्मको यथार्थ र संशोधित अनुमानित विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

गत आ.व. ०७९।०८० मा व्ययतर्फ चालु खर्च रु.१ अर्ब २६ करोड १९ लाख ६७ हजार ९ सय १६ रुपैयाँ ४९ पैसा मात्र विनियोजन भएकोमा १ अर्ब २ करोड ४१ लाख ४५ हजार ६ सय १७ रुपैयाँ ५५ पैसा मात्र (करिव ८१%) यथार्थ खर्च भएको थियो भने पूंजीगत खर्च ७४ करोड ७८ लाख ६० हजार ७ सय ५७ रुपैयाँ १३ पैसा मात्र विनियोजन भएकोमा ४७ करोड १५ लाख ३९ हजार ९ सय १३ रुपैयाँ ३६ पैसा मात्र (करिव ६३%) खर्च भएको छ त्यस्तै गरी बित्तिय व्यवस्था तर्फ ४ करोड रुपैया मात्र विनियोजन भएकोमा ३ करोड १३ लाख ३४ हजार २ सय २७ रुपैया ६१ पैसा (करीब ७८% ) खर्च भएको थियो । चालु आर्थिक वर्षको मिति २०८१ असार ८ गते सम्मको खर्च सहित चालु खर्चतर्फ विनियोजन भएको १ अर्ब १९ करोड ८४ लाख ९० हजार ३ सय ८ रुपैयाँ १२ पैसा मध्ये ८६ करोड ७३ लाख ९३ हजार ३ सय २९ रुपैया ४९ पैसा मात्र (करिव ७२ प्रतिशत) खर्च भएको छ । पूंजीगत खर्च तर्फ ६१ करोड ४९ लाख १३ हजार ६ सय ३७ रुपैयाँ ३० पैसा मात्र विनियोजन भएकोमा मिति २०८१ असार ८ गते सम्ममा २३ करोड ५८ लाख ३१ हजार ७० रुपैयाँ ९२ पैसा (करिव ३८ प्रतिशत) खर्च भएको छ । त्यस्तै गरी बित्तिय व्यवस्था तर्फ ४ करोड रुपैया बिनियोजन गरिएकोमा १ करोड ७५ लाख २५ हजार ८ सय ९ रुपैया ८१ पैसा (करिव ४४%) खर्च भएको छ भने समग्र कूल खर्चमा विनियोजित रकमको तुलनामा करिव ६१ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

नगर सभाका अध्यक्ष तथा सदस्य ज्यूहरु,

म अब आ.व.२०८१।८२ को प्रस्तावित राजस्व तथा विनियोजन सम्बन्धि नीती वाचन गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

### आ.व.२०८१।८२ को प्रस्तावित राजस्व तथा विनियोजन सम्बन्धि नीती

१. नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने राजस्वसँग सम्बन्धित आवश्यक ऐन, नियमावली, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
२. नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना बमोजिम आन्तरिक आय संकलनलाई बढावा दिइनेछ ।
३. करदाताहरुलाई कर प्रणालीमा स्वेच्छिक रुपमा सहभागी गराउदै समग्र राजस्व प्रशासनलाई करदाता मैत्री बनाईनेछ ।
४. करदाताहरु कार्यालयमा नै आएर कर शूलकहरु बुझाउनु पर्ने झन्झटिलो अवस्थालाई हटाई करदाताहरुको सुविधाको लागि स्थानीय तह संचित्त कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) प्रणाली कार्यान्वयन गरि सेवाग्राहीले घरबाटै अनलाईन राजस्व तिर्न सक्ने गरि राजस्व प्रशासन सुधार गरिनेछ ।
५. राजस्व अभिवृद्धिका लागि प्रचार प्रसार, करदाता तथा व्यवसायहरुको तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा अनुगमन र निरिक्षण गरि करको दायरा विस्तार गरिनेछ ।
६. व्यवसाय कर बृद्धिका लागि सबै सरोकारवाला संघ संस्था कार्यालयहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
७. वडा कार्यालयहरुबाट सञ्चालन हुने वडास्तरिय योजना तथा कार्यक्रमहरुको खर्च भुक्तानी गर्ने गरि वडा कार्यालयबाट नै खर्च लेखाङ्कन भै रहेकोमा आगामि आर्थिक बर्ष देखि वडा कार्यालयहरुबाट जारी हुने चेकको सट्टा बिद्युतिय भुक्तानी प्रणाली (EFT) लागू गरिनेछ ।

८. वित्तीय सुशासन कायम गर्ने प्रयोजनका लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूबाट समेत मासिक रूपमा आय व्ययको विवरण सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

### आ.व.२०८१।८२ को प्रस्तावित आय तथा व्यय :

नेपालगन्ज उपमहानगरपालिकाको बजेटको ठुलो भार संघ र प्रदेशबाट प्राप्त वित्तीय समानिकरण र राजश्वको बाँडफाँडको बजेट रहेको छ । विगतका आर्थिक वर्षहरूको तुलनामा प्रस्तावित आय क्रमशः न्यून प्राप्त भैरहेको, सिमित स्रोत साधनबाट असिमित आवश्यकता पुरा गर्नुपरेको, क्रमशः मुल्यवृद्धी भईरहेको अवस्थामा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा समेत हालसम्म संघिय समानिकरण अनुदानको करिव ७ करोड ६३ लाख रुपैया प्रदेश समानिकरण अनुदानको करिव ५६ लाख ५१ हजार रुपैया रोक्का भएको साथै संघिय राजश्व बाँडफाँडको लागि प्राप्त सिलिङ्ग भन्दा करिव ४ करोड ७२ लाख रुपैया, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुरको आय अनुमान भन्दा करिव ४ करोड ७ लाख रुपैया कम प्राप्त भएका कारण समग्र खर्च नै प्रभावित भै अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुन सकेको छैन । यो विषम परिस्थितिमा चालु आर्थिक वर्षमा आय अनुमानमा परेको असर र आउने आर्थिक वर्षमा संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सिलिङ्ग, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिबाट पेश भएको आय तथा व्ययको सिलिङ्ग तथा राजश्व परामर्श समितिबाट पेश भएको आन्तरिक आयको अनुमान गरि कुल आयमा आएको संकुचन समेतलाई मध्यनजर गर्दै मैले आर्थिक वर्ष २०८१/२०८२ को अनुमानित आय-व्यय तयार गरेको छु ।

समग्र नगर बिकासका लागि आर्थिक, पूर्वाधार, सामाजिक, वन तथा वातावरण, विपद् व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासन लगायतका विषयगत क्षेत्रहरूको विकास तथा विस्तारका लागि वडा कार्यालय तथा नगरपालिका अन्तर्गतका महाशाखा/शाखाहरू मार्फत सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमका लागि समग्र आय अनुमानमा ठुलो संकुचन आएपनी आगामि आ.व. २०८१।०८२ का लागि चालु आ.व. २०८०।८१ मा उपलब्ध गराएको बजेट सिलिङ्गमा

केही कमि गरि वडा कार्यालयको हकमा २० करोड रुपैया र महाशाखा/शाखहरु मार्फत सञ्चालन हुने गरी ८ करोड २५ लाख २४ हजार रुपैया सिलिङ्ग उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरेको छु । वडा कार्यालयहरुलाई उपलब्ध गराउने सिलिङ्ग बमोजिमको रकम नगरपालिकालाई प्राप्त हुने विभिन्न स्रोतहरुको अनुपातमा उपलब्ध गराईने व्यवस्था गरेको छु ।

संघीय समपुरक अनुदानबाट प्राप्त १ करोड रुपैया र प्रदेश सरकारबाट समपुरक अनुदान वापत प्राप्त १ करोड ४० लाख रुपैया र सो बराबरको रकम नगरपालिकाको समपुरक रकमबाट व्यहोर्ने गरि सम्बन्धित सरकारबाट तोकिएको योजनामा नै खर्च गर्ने प्रस्ताव गरेको छु । चालु आर्थिक बर्षबाट सञ्चालन भईरहेको संघीय सरकारको विशेष अनुदानबाट प्राप्त कसगर समुदायको जिविकोपार्जन सवलीकरण कार्यक्रमका लागि यस वर्ष प्राप्त १ करोड ५० लाख रुपैया स्वीकृत प्रस्ताव बमोजिम सोही कार्यक्रममा नै खर्च गर्ने प्रस्ताव गरेको छु ।

नगर सभाका अध्यक्ष तथा सदस्य ज्यूहरु,

अब म आर्थिक बर्ष २०८१।०८२ का लागि देहाय बमोजिम आय-व्ययको अनुमान पेश गर्दछु ।

| क) आम्दानी तर्फ |                       |                                      |                                                     |
|-----------------|-----------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| सि.नं.          | बजेट शीर्षक           | आ.व.<br>२०८१।८२मा<br>प्रस्तावित बजेट | अक्षरूपी                                            |
| १               | शसर्त अनुदान (संघ)    | ६१,२४,७७,०००                         | एकसाठी करोड चौबीस लाख सत्हत्तर हजार रुपैयाँ मात्र । |
| २               | समपूरक अनुदान (संघ)   | १,००,००,०००                          | एक करोड रुपैयाँ मात्र ।                             |
| ३               | विषेश अनुदान (संघ)    | १,५०,००,०००                          | एक करोड पचास लाख रुपैयाँ मात्र ।                    |
| ४               | शसर्त अनुदान (प्रदेश) | २,०४,६२,०००                          | दुई करोड चार लाख बासाठी हजार रुपैयाँ मात्र ।        |

|            |                                |                |                                                               |
|------------|--------------------------------|----------------|---------------------------------------------------------------|
| ५          | समपुरक अनुदान (प्रदेश)         | १,४०,००,०००    | एक करोड चालीस लाख रुपैयाँ मात्र ।                             |
| ६          | वित्तिय समानिकरण (संघ)         | २७,९५,००,०००   | सत्ताइस करोड पंचान्नब्बे लाख रुपैयाँ मात्र ।                  |
| ७          | वित्तिय समानिकरण (प्रदेश)      | २,०५,२१,०००    | दुई करोड पाँच लाख एकाइस हजार रुपैयाँ मात्र ।                  |
| ८          | राजश्व वाडफाड (संघ)            | १९,११,३३,६६३   | उन्नाइस करोड एघार लाख तेतीस हजार छ सय तीरसाठी रुपैयाँ मात्र । |
| ९          | राजश्व वाडफाड (संघ) बन रोयल्टी | ३,६६,३३८       | तीन लाख छैसठी हजार तीन सय अरतीस रुपैयाँ मात्र ।               |
| १०         | राजश्व वाडफाड (प्रदेश)         | १,४३,२६,०००    | एक करोड तीरचालीस लाख छब्बीस हजार रुपैयाँ मात्र ।              |
| ११         | घरजग्गा रजिष्ट्रेशन(मालपोत)    | ११,००,००,०००   | एघार करोड रुपैयाँ मात्र ।                                     |
| १२         | आन्तरिक आय                     | २०,११,००,०००   | बीस करोड एघार लाख रुपैयाँ मात्र ।                             |
| १३         | आन्तरिक आय(मौज्दात)            | १,५०,००,०००    | एक करोड पचास लाख रुपैयाँ मात्र ।                              |
| कुल आमदानी |                                | १,५०,३८,८६,००१ | एक अरब पचास करोड अरतीस लाख छयासी हजार एक रुपैयाँ मात्र ।      |

**ख) व्यय तर्फ**

|   |                                   |              |                                                       |
|---|-----------------------------------|--------------|-------------------------------------------------------|
| १ | शशर्त तथा वाडफाड गर्न नपाइने खर्च | ६७,१९,३९,००० | सत्सठी करोड उन्नाइस लाख उननचालीस हजार रुपैयाँ मात्र । |
| २ | चालु खर्च                         | ३५,५२,००,००० | पैतीस करोड बाउन्न लाख रुपैयाँ मात्र ।                 |
| ३ | संघ समपुरक खर्च                   | १,००,००,०००  | एक करोड रुपैयाँ मात्र ।                               |
| ४ | प्रदेश समपुरक खर्च                | १,४०,००,०००  | एक करोड चालीस लाख रुपैयाँ मात्र ।                     |
| ५ | अन्य समपुरक                       | ७५,००,०००    | पचहत्तर लाख रुपैयाँ मात्र ।                           |
| ६ | वित्तिय व्यवस्था (सावा)           | १,९०,००,०००  | एक करोड नब्बे लाख रुपैयाँ मात्र ।                     |
| ७ | वित्तिय व्यवस्था (व्याज भुक्तानी) | २,१०,००,०००  | दुई करोड दस लाख रुपैयाँ मात्र ।                       |

|    |                              |                |                                                          |
|----|------------------------------|----------------|----------------------------------------------------------|
| ८  | नगरस्तरीय तथा प्रवृद्धनात्मक | १२,२७,२३,००१   | बाह्र करोड सत्ताइस लाख तेइस हजार एक रुपैयाँ मात्र ।      |
| ९  | विषयगत उपशाखा, शाखा, महाशाखा | ८,२५,२४,०००    | आठ करोड पचीस लाख चौबीस हजार रुपैयाँ मात्र ।              |
| १० | २३ वटै वडाहरुका लागि         | २०,००,००,०००   | बीस करोड रुपैयाँ मात्र ।                                 |
|    | कुल व्यय                     | १,५०,३८,८६,००१ | एक अरब पचास करोड अरतीस लाख छयासी हजार एक रुपैयाँ मात्र । |

अन्तमा आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ का लागि यस उपमहानगरपालिकालाई संघिय सरकार, लुम्बिनि प्रदेश सरकार, बाँके जिल्लाबाट प्रतिनिधित्व गर्ने संघिय तथा लुम्बिनि प्रदेश सभासद ज्यूहरु, स्थानिय तहमा क्रियाशिल राजनीतिक दल, संघ-संस्था, विद्वत वर्ग, निजी क्षेत्र, विकास साझेदार एवं सञ्चार क्षेत्र लगायत आम नागरिकबाट प्राप्त सहयोग, समन्वय तथा सहकार्यका लागि धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यस बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, संस्थागत एबम् भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रको विकासमा वाञ्छित लक्ष्य हासिल हुने हुँदा बजेटको सफल कार्यान्वयनका लागि पालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी एबम् समग्र नगरवासीहरुबाट सहयोगको अपेक्षा साथ हार्दिक धन्यवाद ब्यक्त गर्दछु ।

कमरुद्धिन राई

नगर उपप्रमुख

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका

२०८१ साल असार १० गते ।